

Çocuklar İstismara Uğradıklarını Neden Söyemezler?

Cinsel istismara maruz kalmış çocuğun bu durumu ifşa etmekte zorlandığı bilinmektedir. Bu doğrultuda yapılan araştırmalar, çocukların cinsel istismara uğradıklarını yakınındaki yetişkinlere iletememelerine ilişkin bazı gerekçelerin olduğunu öngörmektedir. Bunlar;

- Cinsel istismara uğradıkları iddialarına inanılmayacağı düşünceleri,
- İstismarı gerçekleştiren kişinin tehditlerine yönelik korku,
- İstismarın nasıl ifade edileceğinin bilinmemesi,
- İstismarı gerçekleştiren kişiye yönelik olumlu duygularından dolayı, maruz kaldıkları durumu istismar olarak anlamlandıramamaları,
- Maruz kalınan istismarın, olmaması gerektiğine ilişkin bilgi yetersizlikleri,
- Toplumsal olarak ve arkadaş ilişkilerinde dışlanma korkuları,
- Yöneltilen istismara ilişkin kendilerine yönelik suçlama ve utanç duyguları,
- Maruz kaldıkları istismarı engelleyemediklerinden dolayı suçluluk duygusuna kapılmaları,
- İstismarda bulunan kişinin yaşı ve olgunluğuna ilişkin yapılanın doğru olabileceği düşüncesi ve bu doğrultuda yapılabilecek itaat edilmesi gibi nedenlerle çocuklar istismar edildiklerini saklayabilirler.

ÇOCUKLARIMIZA ÖĞRETMEMİZ GEREKENLER

İç Çamaşırı Kuralı:

İç Çamaşırı Kuralı, ebeveynlerin ya da çocukların bakımıyla yükümlü kişilerin, çocuklarla iletişim kurmalarına yardımcı olmak ve çocuklara kendilerini korumayı öğretmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu kural cinsel istismarın önlenmesi konusunda oldukça etkili bir araçtır. İç Çamaşırı Kuralının 5 temel öğretisi vardır.

1. Vücudunuz Size Aittir.

Çocuklara vücutlarının kendilerine ait olduğu ve hiç kimsenin, kendi izinleri olmadan, vücutlarına dokunamayacağı öğretilmelidir. Ebeveynlerin, cinsellik ve «vücudun özel kısımları» hakkında, cinsel organların ve vücudun diğer kısımlarının gerçek adlarını kullanarak çocukla erken yaşta kuracakları iletişim, çocukların neye izin vermemeleri gerektiğini anlamalarına yardımcı olacaktır. Çocuklar, sevdikleri bir insandan gelse bile, bir öpücüğü veya bedensel teması reddetme haklarına sahiptir. Çocuklara, uygunsuz bedensel temasa karşı derhal ve kesin bir biçimde 'Hayır' demeleri, güvenli olmayan durumlardan kaçınmaları ve bu durumu güvendikleri bir yetişkine anlatmalarını öğretilmelidir. Çocuklara, birileri bu konuyu ciddiye alıncaya kadar ısrar etmeleri gerektiğinin vurgulanması önemlidir.

2. İyi Bedensel Temas – Kötü Bedensel Temas Vardır.

Çocuklar, uygun ve uygunsuz bedensel temasın farkını her zaman ayırt edemeyebilirler. Bu nedenle çocuğa, bir başkasının onun vücudunun iç çamaşırı ile kapatılan özel kısımlarına bakmasının veya dokunmasının ya da bunu istemesinin doğru olmadığı söylenmelidir. İç Çamaşırı Kuralı, çocukların açık, anlaşılır ve hatırlanması kolay bir sınırı öğrenmelerinde yardımcı olur; bu sınır iç çamaşırıdır. Bu kural aynı zamanda yetişkinlerin çocuklarla bu konuda iletişim kurmalarına da yardımcı olur. Karşılaştıkları davranışın kabul edilebilir bir davranış olduğundan emin olmadıklarında, çocukların mutlaka güvendikleri bir yetişkinden yardım istemeleri gerektiğini anlamaları sağlanmalıdır.

3. İyi Sırlar Kötü Sırlar Vardır.

Gizlilik, cinsel istismar uygulayan kişilerin en sık başvurdukları taktiklerden biridir. Bu nedenle, çocuklara iyi sırlar ve kötü sırlar arasındaki farkın anlatılarak bir güven ortamının yaratılması önemlidir. Çocukları endişelendiren, rahatsız eden, onları ürküten ya da üzen tüm sırların kötü sırlar olduğu ve saklanmaması gerektiği; tam tersine güvenilir bir yetişkine (anne-babaya, öğretmene, polise, doktora) anlatılması gerektiği öğretilmelidir.

4. Önleme ve Koruma Yetişkinlerin Sorumluluğundadır.

Çocuklar istismara uğradıklarında utanç, suçluluk ve korku duyguları yaşarlar. Yetişkinler, cinselliğe ilişkin bir tabu oluşturmaktan kaçınmalı ve çocukların üzüldükleri, endişe duydukları ve kederli oldukları anlarda kime başvurabileceklerini bilmeleri sağlamalıdır. Çocuklar bir şeylerin doğru olmadığını hissedebilirler. Yetişkinler çocukların duygu ve davranışlarına her zaman duyarlı ve açık olmalıdır. Çocuğun bir başka yetişkinle veya bir başka çocukla temas kurmayı reddetmesinin pek çok nedeni olabilir. Buna saygı gösterilmelidir. Çocuklara daima anne ve babalarıyla bu konuda konuşabilecekleri hissettirilmelidir.

5.İç Çamaşırı Kuralıyla Birlikte Ele Alınacak Diğer Faydalı İpuçları

Haber Verme ve Açıklama:

Çocuklara, kendileri için bir güvenlik ağı oluşturacak büyüklerin kimlerden oluşabileceği hakkında bilgi verilmelidir. Çocuklar, bu ağ içinden güvendikleri, kendilerini dinlemeye ve yardım etmeye hazır yetişkinleri seçmeleri için teşvik edilmelidir. Güvenlik açısından sadece bir kişi çocukla birlikte yaşayan kişi olmalı, diğer kişi ise aile fertlerinin dışında biri olmalıdır. Çocuklar böyle bir güvenilir ağdan nasıl yardım isteyeceklerinin bilincinde olmalıdır.

Olayın Bilinen Failleri:

Çoğu vakada, genellikle olayın faili çocuğun tanıdığı bir kişidir. Küçük çocukların, kendilerini tanıyan bir kişi tarafından istismar edildiklerini anlamaları oldukça zordur. İstismarcıların, çocuğun güvenini kazanmak için uyguladıkları hazırlama süreci asla göz ardı edilmemelidir. Çocukların, **'onlara hediyeler veren, onlardan bazı konuları sır olarak saklamalarını isteyen veya onlarla yalnız başına vakit geçirmek isteyen kişilere ilişkin ebeveynlerini bilgilendirmeleri'** evde bir kural olarak vurgulanmalıdır.

Bilinmeyen Failler:

Bazı durumlarda fail bir yabancıdır. Çocuğa yabancılarla temasa ilişkin şu kurallar öğretilmelidir:

'Asla bir yabancıнын arabasına binme!'
'Asla bir yabancıdan hediye kabul etme!'

Yardım Sağlama:

Çocuklar, kendilerine yardımcı olabilecek meslek sahibi insanları (öğretmenler, sosyal hizmet görevlileri, doktorlar, okul psikologları, polis görevlileri) ve yardım alabilecekleri telefon numaralarını bilmelidir.

- ✚ Yalnız yerlere tek başıma gitmem, güvenli değil!
- ✚ Tanımadığım insanların yanına gitmem, verdikleri hediyeleri kabul etmem!
- ✚ Vücudumdaki özel bölgeleri bilirim!
- ✚ Annem ve babama her konuda rahatlıkla açılabilirim, onlar beni dinler!
- ✚ Annem veya babamın haberi olmadan tanımadıklarımın arabasına binmem!
- ✚ Yardıma ihtiyacım olursa ve annemle babam yanımda yoksa, üniformalı birini ararım!
- ✚ Kendi ev adresimi bilirim!
- ✚ Annem ve babam benim bilmediğim konuları anlar, onlara sorabilirim!
- ✚ Eğer tedirgin olmuşsam, oradan derhal uzaklaşırım!
- ✚ Biri bana dokunmaya kalkarsa 'Hayır istemiyorum yapma!' derim!
- ✚ Sesim en güçlü silahımdır! İstemediğim bir şey yapılırsa çekinmeden bağırırım!
- ✚ Anlamadığım ve ya kötü konulardan konuşurlarsa, her şeyi aileme anlatırım!
- ✚ Bir yere gitmeden önce anneme veya babama sorarım!
- ✚ Benden büyük birinin vücudundaki parçalarla ilgili benden yardım almasına gerek yoktur!

NE YAPMALIYIZ?

Ülkemizde çocuk istismarının önüne geçmek ve çocukları korumaya yönelik olarak, istismara uğramış ya da istismara uğrama şüphesi altındaki mağdur çocukların, yaşadıkları bu durumdan en hafif düzeyde etkilenerek kurtulabilmeleri amacıyla çocukların ifade alma, adli muayene ve diğer her türlü soruşturma işlemlerinin tek merkezde yapılması için Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM) kurulmuştur.

ÇİM öncesi uygulanan sistemde istismara uğradığı şüphesi taşıyan çocuk, aile ya da yakınların bazı süreçleri takip etme durumları onların sürecini daha da zorlaştırmaktaydı. Buna göre, istismara uğradığı şüphesi taşıyan çocuk konuyu önce kolluğa taşıyan kişiye (ihbar halleri hariç), ardından kolluğa (ilçelerde görev bölgesine göre jandarmaya, ya da jandarma bölgesinde çocuklara ilişkin özel birimler bulunmadığı durumlarda o gün orada bulunan nöbetçi kişiye), ardından savcıya, daha sonra mahkeme heyetine ve ardından Adli Tıp Kurumu görevlilerine ve gerek görülürse başka

ilgililere maruz kaldığı hadiseyi tekrar tekrar anlatmakta ve bu durum çocuklarda çok daha büyük travmalara sebep olmaktadır.

Günümüzde bu durumun önüne geçebilmek, bilinçli bir şekilde müdahale edebilmek ve çocuklara psikolojik açıdan daha fazla zarar verilmesini önlemek amacıyla ÇİM'ler kurulmuştur. Halen Türkiye'de sayısı 13 olan Çocuk İzlem Merkezleri'nin 81 ile yayılması kararı alınmıştır. Pilot uygulamalarına 2010 yılında başlanan ÇİM'lerin günümüzde her il için Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastaneler ve kurumlar bünyesinde kurularak yaygınlaştırılmasına devam edilmektedir. ÇİM'lerin amaçları;

1. Cinsel istismara uğrayan çocuğa inceleme ve tedavi aşamasında gerek görülen sağlık, eğitim, kolluk kuvvetleri, hukuk ve adalet sistemi gibi işbirliği yapılması gereken diğer kamu kuruluşları ile eşgüdüm içinde hizmet sağlanması,
2. Güvenli ve çocuk dostu ortam ile çocuktaki travmanın etkilerinin azaltılması, korunma altına alınması gereken olgularda, çocuğun kalabileceği uygun bir ortam sağlanıncaya kadar geçici bir süre barınma, beslenme, giyim, sağlık ve güvenlik gereksinimlerinin karşılanması,
3. Ailenin yaşadığı travmanın ve yaşanan olayın sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla aile ile görüşülmesi,
4. Ailenin ilk danışmanlık gereksinimlerinin karşılanması şeklinde sıralanabilir.

Bütün bu bilgilerden önce çocuklarımızı cinsel istismardan korumak için yapabileceğimiz en önemli şey onları bebeklikten itibaren bedenlerini tanımaya ve korumaya yönlendirmek olmalıdır. Çocuklarımızı ancak onlara yaşlarına uygun, doğru bir cinsel eğitim vererek ve onlarla güvenli şefkatli bir bağ kurarak koruyabiliriz.

Başak Naz YILDIRIM
Psikolojik Danışman
Hürriyet Ticaret ve Sanayi Odası İlkokulu
Rehberlik Servisi

Kaynakça:

Çocuk İhmal ve İstismarı Bilgilendirme Kitapçığı

https://content.bau.edu.tr/editor/5aab7f4b4141f_bau-cocuk-ihmal-ve-istismari-kitapcigi.pdf

BAU Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı İhmal ve İstismar Bilgilendirme Kitapçığı

https://content.bau.edu.tr/editor/5a941a7954318_cocukihmalveistismaribilgilendirme-kitapcigi.pdf